

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Petra Mikeše a Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalované: **Vězeňská služba ČR**, se sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, o přiznání osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce v řízení ve věci žaloby proti nečinnosti žalované, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 11. 2021, čj. 3 A 29/2021-16,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá**.
- II. Kasační stížnost **se zamítá**.
- III. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce se u Městského soudu v Praze domáhá ochrany proti nečinnosti žalované, kterou spatřuje v tom, že dosud nebylo rozhodnuto o jeho žádosti o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, týkající se činnosti žalované. Žalobce současně požádal o osvobození od soudních poplatků a navrhl, aby mu městský soud ustanovil zástupce z řad advokátů.

[2] Městský soud žádost o osvobození od soudních poplatků i návrh na ustanovení zástupce v záhlaví uvedeným usnesením zamítl a vyzval žalobce k odstranění vad podání a zaplacení soudního poplatku. Městský soud sice připustil, že žalobcem osvědčené

majetkové poměry odůvodňují osvobození od soudních poplatků, ale s přihlédnutím ke své předchozí rozhodovací činnosti dospěl k závěru, že žalobce institutu osvobození od soudních poplatků opakovaně a systematicky zneužívá, aby mohl libovolně vést neustále se opakující a prakticky shodné soudní spory. V této věci se jedná o další z řady v zásadě stejných sporů vedených žalobcem u městského soudu. Stejně jako v jiných kauzách, i zde se žalobce snaží získat informace o činnosti žalované. Žalobcovy žádosti jsou sepsané ve stejně koncipovaném formátu, v němž žalobce obměňuje jen datum vydání sdělení, kterým byla daná žádost postoupena žalované ze strany konkrétní věznice. Informace, které požaduje po žalované či jejích organizačních složkách, nesouvisí s podstatnými okolnostmi žalobcovy životní sféry. Ani nepřímě se netýkají jeho majetku, životních podmínek či jiných obdobných záležitostí. Jedná se o spory vyvolané žalobcovým enormním zájmem o veřejné záležitosti. Faktická podstata žalobcem vedených sporů je vzhledem k nejednoznačným, argumentačně vágním a obsahově stejným žalobám prakticky neidentifikovatelná. Správní soudnictví primárně slouží k ochraně veřejných subjektivních práv, nikoli ke generování nadbytečných soudních rozhodnutí o podáních, která nechrání ničí práva a lze je vnímat jako snahu o zahlcení soudního aparátu.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti usnesení městského soudu kasační stížnost, v níž tvrdí, že průběžně oslovuje správní orgány se žádostmi o informace, které se dotýkají jeho životní sféry. Správní soudy se v rozporu s ústavně zaručeným právem na soudní ochranu a právní pomoc svou destrukční činností odmítají jeho žalobami zabývat. Stěžovatel je nehorázným způsobem obviňován z vršení soudních sporů, zahlcování soudní soustavy a není mu umožněn standardní přístup k soudnímu projednání žaloby. Stěžovatel je osobou se zdravotním postižením a požívá podle Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením zvýšené právní ochrany. Napadené usnesení považuje za justiční zločin, který deklaruje soudní osoby z výkonu zastávané funkce. Navrhuje proto zrušení napadeného usnesení a přikázání věci k projednání a rozhodnutí jinému soudu.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[4] Stěžovatele v nynějším řízení netíží poplatková povinnost a ani povinnost být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem, jelikož podává kasační stížnost proti procesnímu usnesení městského soudu, kterým se nekončí řízení o žalobě (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Stěžovatel v kasační stížnosti vznesl návrh na ustanovení zástupce, který Nejvyšší správní soud výrokem I. zamítl. Kromě toho, že v tomto řízení není zastoupení advokátem povinné, jej k tomu vedlo to, že se jedná o právně jednoduché řízení týkající se pouze otázky osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce v řízení před městským soudem. Nejvyššímu správnímu soudu je z úřední činnosti známo, že stěžovatel je bývalým advokátem, který v advokacii donedávna působil a disponuje tedy dostačujícím vzděláním v oboru práva. Je proto nepochybně schopen svá práva bránit i bez pomoci zástupce. To plyne i z toho, že kasační stížnost obsahuje zákonné náležitosti (včetně dostatečného odůvodnění).

pokračování

[5] S ohledem na existující praxi Nejvyšší správní soud přešel po zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce rovnou k rozhodnutí věci (srov. rozsudky NSS ze dne 31. 1. 2019, čj. 8 As 395/2018 - 19, ze dne 17. 1. 2019, čj. 9 As 445/2018-15, ze dne 27. 8. 2021, čj. 5 As 232/2021 - 13). Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu v mezích kasační stížnosti a uplatněných důvodů a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[6] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

[7] Již městský soud přiléhavě odkázal na rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2011, čj. 7 As 101/2011 - 66, podle kterého: *„i když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastnickovy životní sféry (netýkají se, a to ani nepřímě, účastnickova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastnickým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí)“.*

[8] Městský soud v napadeném usnesení vyložil, že žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce zamítl právě s ohledem na množství a typologii stěžovatelem vedených sporů, které se netýkají podstatných záležitostí jeho životní sféry. Jestliže nyní v kasační stížnosti stěžovatel poukazuje na to, že je osobou se zdravotním postižením, a proto měl městský soud jeho žádosti, resp. návrhu vyhovět, míjí se tato argumentace s rozhodovacími důvody městského soudu. Ten totiž připustil, že stěžovatel se z hlediska svých osobních a majetkových poměrů nachází ve složité situaci, která by osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce v obecné rovině odůvodňovala, nicméně podrobně popsal, že v případě stěžovatele k tomu přistupuje další podstatná okolnost (generování nadbytečných sporů zahlcujících soudy) bránící tomu, aby soud žádosti a návrhu vyhověl. Na tento nosný důvod napadeného usnesení stěžovatel reaguje pouze povšechným tvrzením, dle kterého se informace, které průběžně od správních orgánů požaduje, dotýkají jeho životní sféry a závěr o vršení soudních sporů považuje za „nehorázné obvinění“. Takto obecně formulované tvrzení toliko negující podrobně vystavěné odůvodnění městského soudu vycházející z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu není způsobilé zpochybnit závěry učiněné městským soudem. Kasační stížnost v tomto směru neobsahuje žádný konkrétní argument, na základě kterého by mohl soud nyní dospět k závěru o důvodnosti stěžovatelova tvrzení. Pouze na okraj Nejvyšší správní soud poznamenává, že způsob, jakým stěžovatel vede soudní řízení, je mu z jeho úřední činnosti dobře znám, neboť sám v současné době eviduje již přibližně 450 řízení, která u něj stěžovatel zahájil (převážně podáním kasační stížnosti).

[9] Jak již Nejvyšší správní soud opakovaně uvedl (viz např. rozsudky ze dne 17. 5. 2021, čj. 3 As 109/2021-15, čj. 4 As 114/2021-21, ze dne 28. 5. 2021, čj.

5 As 112/2021 - 19 či ze dne 1. 7. 2021, čj. 9 As 127/2021 - 13), stěžovatel má plné právo vést tyto spory, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit. Není však důvod, aby náklady na vedení těchto řízení za stěžovatele nesl stát formou osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím osobám s nízkými příjmy vést bezplatně řízení podle své libosti. Jeho úkolem je zajistit, aby osobám, které nemají dostatek prostředků a u nichž je namístě, aby soudní řízení vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životních okolností), nebránil nedostatek prostředků v účinné soudní ochraně. Jelikož stěžovatel „vrší“ správní a soudní řízení (například tím, že stále dokola napadá procesní rozhodnutí soudů či postup správních orgánů, přestože v právně totožných věcech stěžovatele již byl pravomocně vysloven závazný názor Nejvyššího správního soudu), aniž důsledně váží důvodnost svého postupu, je správné, aby stěžovatel vedl soudní řízení s vědomím jeho nákladů a aby uhradil soudní poplatek (viz rozsudek NSS ze dne 14. 11. 2012, čj. 6 As 14/2012 - 11). Postupem městského soudu proto nedošlo k nepřipustnému zásahu do stěžovatelova ústavního práva na přístup k soudu či práva na informace, neboť bylo namístě stěžovateli osvobození od soudních poplatků odeprít.

[10] Vzhledem k tomu, že stěžovatel nesplnil základní předpoklad pro osvobození od soudních poplatků, nemohl mu pro řízení o žalobě být ustanoven ani zástupce (§ 35 odst. 10, věta první, s. ř. s.). V řízení o žalobě nadto není zastoupení advokátem povinné (srov. např. rozsudek NSS ze dne 17. 9. 2015, čj. 1 As 197/2015 - 19). I Nejvyššímu správnímu soudu je navíc známo, že stěžovatel je bývalým advokátem, tudíž má vzdělání v oboru práva, které je podmínkou pro výkon advokacie. Zastoupení advokátem proto v jeho případě není ani nezbytné. Městský soud tedy nepochybil ani v případě neustanovení zástupce z řad advokátů.

[11] Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že stěžovatel titulní stranu kasační stížnosti nadepsal také jako „námitka podjatosti“, nicméně tu již v samotném textu kasační stížnosti nijak výslovně nerozvedl. V rámci kasačních námitek jen uvedl, že je „*nehorázným způsobem obviňován z vršení soudních sporů, zahlcování soudů a nejsou mu umožněny standardní přístupy k soudnímu projednání věci*“. Nejvyšší správní soud proto k tomuto návrhu přistoupil jako ke kasačnímu důvodu podřaditelnému pod § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tj. tvrzené zmatečnosti soudního řízení spočívající v tom, že v něm pro svou podjatost rozhodovali soudci vyloučení pro svou podjatost. Z kasační stížnosti je zřejmé, že stěžovatel spatřuje důvod podjatosti v procesním postupu soudců (senátu) v řízení a v jejich rozhodování. To však podle § 8 odst. 1 věty třetí s. ř. s. nemůže být důvodem k vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci (viz usnesení NSS ze dne 18. 6. 2003, čj. Nao 25/2003-47, č. 283/2004 Sb. NSS). Tato námitka tedy není důvodná.

[12] Co se týče návrhu na přikázání věci jinému senátu, stěžovatel jej nijak nezdůvodnil. V kasační stížnosti pouze po návrhu na zrušení napadeného usnesení městského soudu v petitu navrhl, aby Nejvyšší správní soud po právní moci zrušujícího rozsudku věc přikázal k projednání a rozhodnutí jinému krajskému soudu. S ohledem na neodůvodněnost návrhu se jím Nejvyšší správní soud blíže nezabýval. V této souvislosti lze nicméně upozornit na to, že s. ř. s. neobsahuje obdobnou právní úpravu, jaká je obsažená například v § 265l odst. 3 trestního řádu a která umožňuje, aby Nejvyšší soud po zrušení rozhodnutí v dovolacím řízení věc přikázal jinému soudu.

pokračování

IV. Závěr a náklady řízení

[13] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji dle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[14] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 17. prosince 2021

Milan Podhrázký
předseda senátu